

ZAPOBIEGANIE USZKODZENIOM WYROBU PRZEZ CIAŁO OBCE **FOD**

Szkolenie informacyjne dla kontraktorów Polskich Zakładów Lotniczych Sp. z o.o.

PROGRAM ZAPOBIEGANIA USZKODZENIOM CIAŁEM OBCYM - FOD

Prezentacja przedstawia wymagania programu zapobiegania uszkodzeniom spowodowanym przez ciała obce (FOD), którego przestrzeganie w Polskich Zakładach Lotniczych Sp. z o.o. jest obowiązkowe.

CEL Programu: dostarczać produkty wolne od ciał obcych - FOD.

Ty decydujesz o FOD.

Szkolenie informacyjne dla kontraktorów Polskich Zakładów Lotniczych Sp. z o.o.

PROGRAM ZAPOBIEGANIA USZKODZENIOM CIAŁEM OBCYM - FOD

Zapobieganie uszkodzeniu wyrobu przez ciała obce to:

- ✓ Bezpieczeństwo wyrobu - by uniknąć zagrożenia życia lub zdrowia
- ✓ Koszty - gwarancji, braków, poprawek, nieprzewidziane koszty dotyczące obsługi
- ✓ Oczekiwania/wymagania Klientów - aby nie zawieść zaufania Odbiorcy i dzięki temu zdobywać kolejnych zadowolonych Klientów

TY DECYDUJESZ O FOD!

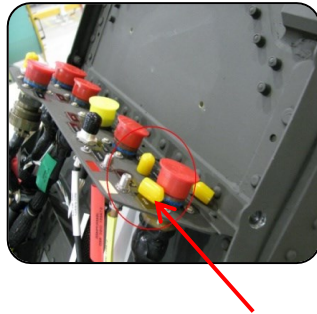
Szkolenie informacyjne dla kontraktorów Polskich Zakładów Lotniczych Sp. z o.o.

PROGRAM ZAPOBIEGANIA USZKODZENIOM CIAŁEM OBCYM - FOD

Ciało Obce - FO (Foreign Object)

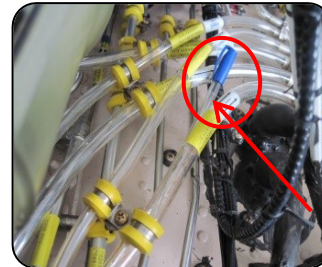
Jakikolwiek przedmiot, który niezależnie od składu i początkowego celu, nie znajduje się w przewidzianym dla niego miejscu i może stać się przyczyną uszkodzenia wyrobu.

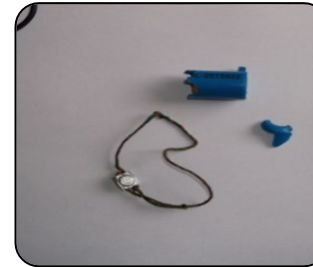
Luźne zaślepki na strukturze kabiny

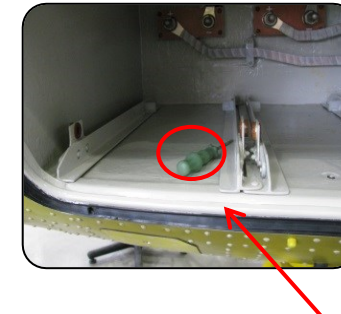
Drut w skrzynce z bezpiecznikami

Długopis w górnym przednim obszarze sterowania

Ciała obce na placu manewrowym lotniska

Narzędzie pozostawione w luku statku powietrznego

TY DECYDUJESZ O FOD!

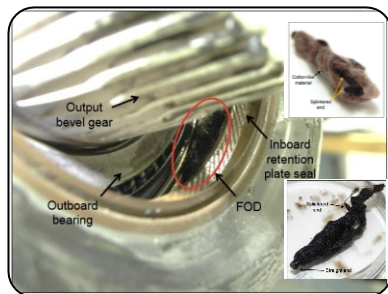
Szkolenie informacyjne dla kontraktorów Polskich Zakładów Lotniczych Sp. z o.o.

PROGRAM ZAPOBIEGANIA USZKODZENIOM CIAŁEM OBCYM - FOD

Uszkodzenie Ciałem Obcym - FOD (Foreign Object Damage)

Uszkodzenie przypisane ciałom obcym, które pogarsza parametry fizyczne wyrobu i zagraża jego bezpieczeństwu.

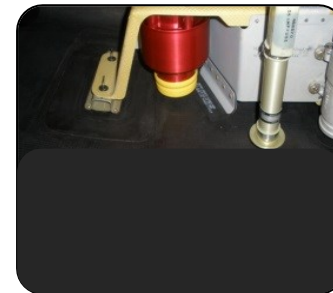
Bawełniany wacik na drewnianym patyczku pozostawiony w tylnej przekładni śmigłowca

Luźna tulejka pozostawiona przez producenta w drzwiach śmigłowca

Rozwarstwienia materiału we wnętrzu kanału wentylacyjnego śmigłowca

Zaślepka pozostawiona w zbiorniku paliwa śmigłowca

Sprężyna znaleziona w sygnalizatorze opitek głównej przekładni

Uszkodzenie statku powietrznego przez ptaki

TY DECYDUJESZ O FOD!

Szkolenie informacyjne dla kontraktorów Polskich Zakładów Lotniczych Sp. z o.o.

PROGRAM ZAPOBIEGANIA USZKODZENIOM CIAŁEM OBCYM - FOD

Strefy FOD w obszarach produkcyjnych

Najwyższe ryzyko wystąpienia zdarzenia FOD, to obszary związane z próbami i lotem statków powietrznych (hangar, płyta lotniska), oraz obszary montażu końcowego, gdzie następuje ostateczne zamykanie komór.

Wysokie ryzyko przeniesienia FOD do wyrobu końcowego występuje w obszarach montażowych, gdzie powstają komory.

Niskie zagrożenie wystąpienia FOD, to wszystkie obszary produkcyjne nie oznaczone jako Strefa Krytyczna lub Kontroli.

TY DECYDUJESZ O FOD!

Szkolenie informacyjne dla kontraktorów Polskich Zakładów Lotniczych Sp. z o.o.

PROGRAM ZAPOBIEGANIA USZKODZENIOM CIAŁEM OBCYM - FOD

Wymagania w strefie krytycznej

- ✓ Ścisłe monitorowanie wejścia
- ✓ Wstęp po szkoleniu FOD lub w towarzystwie uprawnionych pracowników
- ✓ Zakaz wnoszenia zbędnych rzeczy osobistych
- ✓ Odpowiednie ubrania robocze
- ✓ Nadzór nad częściami standardowymi oraz materiałami zużywalnymi
- ✓ Kontrola narzędzi
- ✓ Natychmiastowe raportowanie zagubionych przedmiotów
- ✓ Zakaz spożywania posiłków
- ✓ Utrzymywanie porządku

TY DECYDUJESZ O FOD!

Szkolenie informacyjne dla kontraktorów Polskich Zakładów Lotniczych Sp. z o.o.

PROGRAM ZAPOBIEGANIA USZKODZENIOM CIAŁEM OBCYM - FOD

Wymagania w strefie kontroli

- ✓ Monitorowanie wejścia
- ✓ Wstęp po szkoleniu FOD lub w towarzystwie uprawnionych pracowników
- ✓ Nadzór nad rzeczami osobistymi, częściami standardowymi oraz materiałami zużywalnymi
- ✓ Kontrola narzędzi
- ✓ Raportowanie zagubionych przedmiotów
- ✓ Zakaz spożywania posiłków
- ✓ Utrzymywanie porządku

TY DECYDUJESZ O FOD!

Szkolenie informacyjne dla kontraktorów Polskich Zakładów Lotniczych Sp. z o.o.

PROGRAM ZAPOBIEGANIA USZKODZENIOM CIAŁEM OBCYM - FOD

Wymagania w strefie świadomości FOD

- ✓ Wstęp po szkoleniu FOD lub w towarzystwie uprawnionych pracowników
- ✓ Utrzymywanie porządku
- ✓ Zakaz spożywania posiłków
- ✓ Raportowanie zagubionych przedmiotów

TY DECYDUJESZ O FOD!

Szkolenie informacyjne dla kontraktorów Polskich Zakładów Lotniczych Sp. z o.o.

PROGRAM ZAPOBIEGANIA USZKODZENIOM CIAŁEM OBCYM - FOD

Zasady FOD

Podstawowe zasady programu FOD zostały oparte na doskonaleniu organizacji pracy przy zastosowaniu kontroli wizualnych oraz narzędzi 5S:

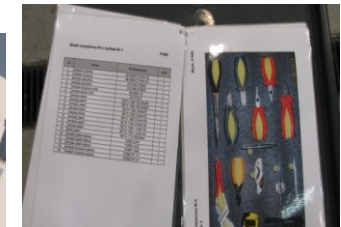
- Selekcji
- Systematyki
- Sprzątania
- Standaryzacji
- Samodyscypliny

Uwaga:

Wszyscy przebywający na terenie Polskich Zakładów Lotniczych Sp. z o.o. są zobowiązani do stosowania wyżej wymienionych zasad.

TY DECYDUJESZ O FOD!

Szkolenie informacyjne dla kontraktorów Polskich Zakładów Lotniczych Sp. z o.o.

PROGRAM ZAPOBIEGANIA USZKODZENIOM CIAŁEM OBCYM - FOD

Utrzymanie porządku

Czysty obszar pracy to najbardziej efektywny wskaźnik prewencji FOD.

Sprzątaj po sobie:

- ✓ gdy opuszczasz stanowisko pracy
- ✓ w wolnych chwilach
- ✓ na koniec zmiany
- ✓ gdy zakończyłeś wykonywanie swojego zadania

Na odpady produkcyjne używaj pojemniki FOD.
Jeśli widzisz że coś upadło – PODNIEŚ TO.

TY DECYDUJESZ O FOD!

Szkolenie informacyjne dla kontraktorów Polskich Zakładów Lotniczych Sp. z o.o.

PROGRAM ZAPOBIEGANIA USZKODZENIOM CIAŁEM OBCYM - FOD

Kontrola narzędzi

Sprawdzaj stan narzędzi – czy są czyste, nieuszkodzone lub niezłamane, czy mają na ogół dobry stan jakości.

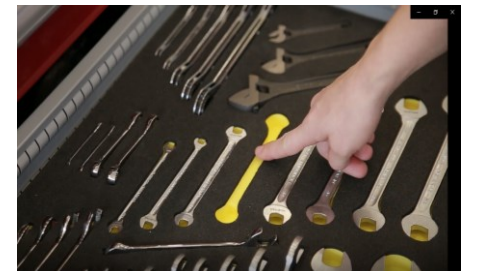
Tylko narzędzia niezbędne do wykonywania czynności wg technologii powinny być w obszarze pracy.

Potwierdzaj identyczny stan ilościowy na końcu zmiany wobec stanu wyjściowego oraz oceniaj jakość narzędzi w osobistych skrzynkach narzędziowych.

W przypadku zaginięcia narzędzia – **zgłaszaj natychmiast to zdarzenie do mistrza.**

TY DECYDUJESZ O FOD!

Szkolenie informacyjne dla kontraktorów Polskich Zakładów Lotniczych Sp. z o.o.

PROGRAM ZAPOBIEGANIA USZKODZENIOM CIAŁEM OBCYM - FOD

Kontrola przedmiotów osobistych

Nawet zwykły długopis, może zablokować układy kontroli lotu lub spowodować zwarcie układu elektrycznego. Dlatego nigdy nie wnoś w obszar produkcji zbędnych rzeczy osobistych, a te niezbędne przechowuj w specjalnych saszetkach lub zamykanych kieszeniach ubrań i kombinezonów.

Przed wejściem do **strefy krytycznej** wszystkie zbędne przedmioty pozostaw w szafce, specjalnie przeznaczonej do tego celu.

TY DECYDUJESZ O FOD!

Szkolenie informacyjne dla kontraktorów Polskich Zakładów Lotniczych Sp. z o.o.

PROGRAM ZAPOBIEGANIA USZKODZENIOM CIAŁEM OBCYM - FOD

Operacje lotnicze

Operacje realizowane w pobliżu śmigłowców lub samolotów są zawsze niebezpieczne z powodu dużej energii wirnika oraz silnego strumienia powietrza wytwarzanego łopatom wirnika.

PAMIĘTAJ !!!

- ✓ Przestrzegaj wszystkich zasad związanych z obszarem lotu
- ✓ Podnoś i usuwaj ciała obce
- ✓ Niezwłocznie zgłaszaj wszelkie niebezpieczne warunki
- ✓ Sprawdzaj pojazdy na obecność ciał obcych przed wjazdem na obszar lotu
- ✓ Upewnij się, że przedmioty przed wejściem na obszar lotu są zabezpieczone, skrzynki/kontenery są zamknięte, sprzęt na pojazdach solidnie przymocowany

TY DECYDUJESZ O FOD!

Szkolenie informacyjne dla kontraktorów Polskich Zakładów Lotniczych Sp. z o.o.

PROGRAM ZAPOBIEGANIA USZKODZENIOM CIAŁEM OBCYM - FOD

Operacje lotnicze – przykład FOD

Uszkodzenie sprężarki podczas prób silnika. Przyczyną uszkodzenia był oderwany od podłoża fragment asfaltobetonu. Uszkodzenie było niewielkie, nie wymagało wymiany części. Stanowi to jednak ryzyko dla bezpieczeństwa operacji lotniczych.

TY DECYDUJESZ O FOD!

Szkolenie informacyjne dla kontraktorów Polskich Zakładów Lotniczych Sp. z o.o.

PROGRAM ZAPOBIEGANIA USZKODZENIOM CIAŁEM OBCYM - FOD

Inspekcja – przykład FO

Mały kawałek skóry został pozostawiony na obiekcie, bądź jedna ze śrub wypchnęła go na wierzch. Element mógłby się poluzować w trakcie lotu, co stanowi ryzyko dla bezpieczeństwa wykonywania operacji.

Kawałek skóry z obicia tapicerskiego

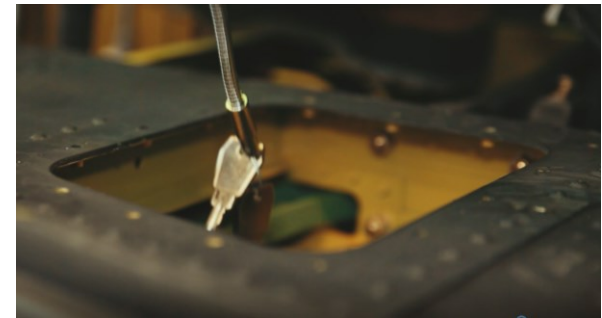
TY DECYDUJESZ O FOD!

Szkolenie informacyjne dla kontraktorów Polskich Zakładów Lotniczych Sp. z o.o.

PROGRAM ZAPOBIEGANIA USZKODZENIOM CIAŁEM OBCYM - FOD DLACZEGO PROGRAM FOD JEST WAŻNY?

- ✓ Zapobiega uszkodzeniom wyrobu ciałem obcym.
- ✓ Eliminowanie FOD to wymóg prawny mający kluczowy wpływ na reputację firmy.
- ✓ Efektywny program FOD identyfikuje potencjalne problemy, usuwa negatywne symptomy, promuje świadomość oraz dostarcza właściwe szkolenie dla ciągłego doskonalenia istoty zrozumienia FOD.

TY DECYDUJESZ O FOD!

Szkolenie informacyjne dla kontraktorów Polskich Zakładów Lotniczych Sp. z o.o.

PROGRAM ZAPOBIEGANIA USZKODZENIOM CIAŁEM OBCYM - FOD DLACZEGO PROGRAM FOD JEST WAŻNY?

FOD może spowodować uszkodzenie, poważne obrażenie lub śmierć, kosztuje firmy lotnicze miliardy dolarów...

i jest w **99%** możliwy do zapobiegania.

Każdy ponosi odpowiedzialność za dostarczanie bezpiecznych produktów wolnych od zanieczyszczeń ciałami obcymi.

TY DECYDUJESZ O FOD!

Szkolenie informacyjne dla kontraktorów Polskich Zakładów Lotniczych Sp. z o.o.

PZL MIELEC

A LOCKHEED MARTIN COMPANY